

Södertälje
kommun

Handlingsplan

Mot våld i nära relation och hedersrelaterat
våld och förtryck 2021–2023

Handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

DNR: KS 20/154.

Fastställd av kommunstyrelsen 2020-12-11.

Giltighet tom 2023-12-31.

Kommunstyrelsen ansvarar för revidering senast år 2023.

Dokumentansvarig: Kommunstyrelsens kontor/enheten för utredning och hållbarhet.

Inledning	4
Uppdrag och avgränsning	5
Syfte och mål	5
Ansvar och uppföljning	6
Öppna jämförelser betydelse i det systematiska uppföljnings- och förändringsarbetet	7
Begreppet	8
Våld i nära relationer	8
Mäns våld mot kvinnor	9
Våld i unga relationer	10
Hedersrelaterat våld och förtryck	10
Prostitution och människohandel för sexuella ändamål	11
Våldets omfattning	11
Våldets kostnader	12
Arbetet med målgrupperna i Södertälje kommun	13
Preventionsnivåer	17
Målgrupper	19
Handlingsplanens mål, delmål och åtgärder	21
Delmål 1. Kompetens- och kunskapsutveckling	21
Delmål 2. Stöd och skydd till våldsutsatta, stöd till våldsutövare samt tillgänglig information	24
Delmål 3. Samverkan	25
Delmål 4. Våldsförebyggande arbete	26
Bilaga 1: Styrdokument	28
Internationella, nationella och regionala styrdokument	28
<i>Agenda 2030</i>	28
<i>Regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2027</i>	29
<i>Strategi 2020–2026 för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län</i>	29
<i>CEMR deklARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET</i>	29
<i>Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2014:4</i>	30
<i>Socialtjänstlagen</i>	30
Bilaga 2: Åtgärder 2021–2023	31
Delmål 1. Kompetens- och kunskapsutveckling	31
Delmål 2. Stöd och skydd för våldsutsatta, stöd för våldsutövare, tillgänglig information	32
Delmål 3. Samverkan internt och externt	33
Delmål 4. Våldsförebyggande arbete	33
Källförteckning	34

Inledning

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälso- och samhällsproblem, en jämställdhetsfråga och ett allvarligt brott som medför stora konsekvenser för individer, relationer och för samhället. Våldet orsakar psykiskt och fysiskt lidande för våldsutsatta och leder till höga kostnader för den enskilde och samhället. Våld i nära relationer förekommer i alla former av relationer, oavsett kön, ålder, religiös tillhörighet, kultur, etnicitet och sexuell identitet eller könsöverskridande identitet eller uttryck. I en klar majoritet av fallen är män gärningsmän och just mäns våld mot kvinnor är ett omfattande strukturellt samhällsproblem. Förställningar om kön, makt och sexualitet har en väsentlig betydelse för alla former av mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck såväl som prostitution och människohandel för sexuella ändamål.¹

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik anmäldes år 2019 i Sverige 28 400 fall av misshandelsbrott mot kvinnor över 18 år. En majoritet, 79%, begicks av närstående och andra kända gärningspersoner. 31% utgjordes av misshandelsbrott i en parrelation. Därutöver anmäldes 1720 fall av grov kvinnofridskränkning.² Mörkertalet är stort eftersom en stor andel våldsutsatta aldrig anmäler våldet som de utsätts för i den nära relationen. Ungefär en fjärdedel av våldet i nära relationer polisanmäls.³ Ungefär var tionde barn i Sverige lever i familjer med våld. De kan själva vara utsatta för våld och övergrepp eller bevittna våldet. Barn som växer upp med våld riskerar att hamna i våldsutsatthet och våldsutövande.⁴

Myndigheternas ansvar har under de senaste tjugo åren förstärkts genom bl.a. tydligare lagstiftning, Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter om socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnar våld och personer som utsätter närstående för våld (SOSFS 2014:4).

Sverige har ställt sig bakom en rad internationella konventioner som FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (1993), konventionen om barnets rättigheter (1989), som blev lag den 1 januari 2020, Europarådets konvention om förebyggande av våld mot kvinnor i hemmet (2011), som Sverige ratificerade den 14 maj, 2014. Andra viktiga dokument i detta sammanhang är FN:s nya globala mål för en hållbar utveckling, Agenda

1 SKR 2016/17:10 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/11/nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/> (hämtad 2019-08-20)

2 Brottsförebyggande rådet. Kriminalstatistik. Tillgänglig: <https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html> (hämtad 2020-03-28)

3 Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). Våld i nära relationer. Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/> (hämtad 2020-03-15)

4 Samverkan mot våld. Barn som upplever våld. Tillgänglig: <http://www.valdmotnara.se/dusomjobbarmedfragan/omvaldinararelationer/valdinararelationer/barnsomupplevervald>. (hämtad 2019-10-25)

2030, där ett av delmålen är att avskaffa alla former av våld mot kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.⁵

Regeringens 10-åriga nationella strategi (2020–2027) mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, Socialstyrelsens föreskrifter på området (SOF 2014:4) och Stockholms läns strategi (Operation kvinnofrid) för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län (2020–2026) är utgångspunkterna för Södertälje kommuns arbete med handlingsplanen. Den här planen bygger på Stockholms läns strategis delmål med lokala åtgärder.

För ett så effektivt arbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck som möjligt behöver flera aktörer i samhället samordna sitt arbete för att bekämpa våldet, både på individnivå och på befolkningsnivå. Kommuner, regioner, länsstyrelser, polis, och ideella organisationer är några av de aktörer som bör samverka och samordna sitt arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.⁶ Arbetet på lokal och regional nivå är helt avgörande för att våld i nära relationer ska upptäckas och för att de som utsätts eller riskerar att utsättas ska få välfungerande skydd och stöd.

Uppdrag och avgränsning

Kommunstyrelsens kontor (Ksk) har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en handlingsplan som ersätter den tidigare handlingsplanen från 2017–2020. Uppdraget omfattar arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, partnervåld och hedersrelaterat våld och förtryck. Ett antal möten och dialoger har hållits med representanter för olika kontor i syfte att inventera och kartlägga behov- och utvecklingsområden. Handlingsplanen ska utgöra ett gemensamt dokument för Södertälje kommun 2021–2023. Planen riktar sig till socialnämnden, utbildningsnämnden, omsorgsnämnden, äldreomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommundelsnämnderna, kommunstyrelsen och Telgebostäder.

Syfte och mål

Södertälje kommuns övergripande mål är att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska upphöra. Syftet med planen är att synliggöra, motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Planen syftar också till att uppmärksamma våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper.⁷ Arbetet ska utföras

5 Se bilaga 1 för utförligare beskrivning av internationella, nationella och regionala dokument som den här planen kopplar till.

6 SKR 2016/17:10 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/11/nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/> (hämtad 2019-08-20)

7 Grupper som nämns som särskilt sårbara är t.ex. barn, personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

enligt gällande lagar, förordningar och riktlinjer och omfatta alla oavsett funktionsnedsättning, ålder, kön, missbruks- och beroendeproblem, hedersrelaterat våld och förtryck och nationell minoritet. Den här handlingsplanen ska i största möjliga mån samordnas med kommunens folkhälsostrategi, då våld i nära relationer är ett stort folkhälsoproblem. Alla aktiviteter som är lämpliga att vidta för att uppfylla den här planen ska ha ett barnrättsperspektiv.⁸ De åtgärder som föreslås i planen har som mål att ge förutsättningar för att stärka arbetet under perioden 2021–2023.

Ansvar och uppföljning

Alla berörda nämnder och bolag ska utifrån sina uppdrag arbeta mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Varje nämnd och bolag har ansvar för att arbetet utförs rättssäkert. Verksamheterna ska varje år göra en bedömning av hur långt man kommit i arbetet med att realisera handlingsplanens delmål. Handlingsplanen ska ses som en del i det systematiska kvalitetsarbetet och användas i utvecklingsarbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnderna har ansvar för att implementera och regelbundet följa upp nämndernas egna aktiviteter inom sina respektive områden. Kommunstyrelsen ansvarar för att leda nämndernas arbete och ska följa upp nämndernas arbete. Kommunstyrelsens kontor följer arbetet med planen genom kontinuerlig omvärldsbevakning, insamling av data och dialog med nyckelpersoner på årsbasis för att få en sammanhållen bild av utvecklingen av arbetet. Kommunstyrelsen har i uppdrag att revidera planen år 2023. Handlingsplanen kan vid behov revideras innan giltighetstiden gått ut. Samordnaren mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har det övergripande ansvaret för att samordna genomförandet av handlingsplanen. I relevanta delar av handlingsplanen ska samverkan ske med idéburen sektor. Samordning, samsyn och samarbete mellan lokala och regionala aktörer är nödvändigt för ett framgångsrikt arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

I allt arbete med planering, utförande och uppföljning behöver nedan perspektiv beaktas.

- Jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet
- Barnrättsperspektivet
- Intersektionalitet⁹

⁸ Ett barnrättighetsperspektiv innebär att man arbetar rättighetsbaserat och har strategier för arbetet med att genomföra FN:s konvention om barnets rättigheter. Det betyder exempelvis att säkerställa barnets rättigheter i åtgärder och beslut som rör barn. Se Västra Götalandsregionen. tillgänglig: <http://www2.vgregion.se/upload/Regionutveckling/Naringsliv/Sociala%20investeringar/Barnr%C3%A4ttsperspektiv.pdf>

⁹ Intersektionalitet är ett analytiskt perspektiv som vill belysa hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls i samspel mellan bland annat ras/etnicitet, kön/genus, funktionsvariationer, klass, ålder, sexualitet och religion.

Öppna jämförelser betydelse i det systematiska uppföljnings- och förändringsarbetet

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan 2006 drivit på utvecklingsarbetet inom området kvinnofrid- och våld i nära relationer genom sitt arbete med Öppna jämförelser (ÖJ). ÖJ är ett verktyg för att analysera, följa och utveckla socialtjänstens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Syftet med öppna jämförelser är att stimulera till verksamhetsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst. Verksamhetsförbättringar ska även komma brukarna till del. I ÖJ kan verksamheter jämföras på kommun och ibland enhetsnivå utifrån indikatorer, bakgrundsmått och bakgrundsuppgifter. Resultatet av de årliga öppna jämförelserna bör tas till vara som ett viktigt underlag för ett systematiskt förbättringsarbete. I denna handlingsplan understryks därför vikten av att använda ÖJ Brottsoffer som en kompletterande metod för att identifiera utvecklingsområden. Eftersom ÖJ genomförs varje år är det också ett viktigt instrument för uppföljning och som kan bidra till kunskap om kommunens arbete har förbättrats.

”I ÖJ kan verksamheter jämföras på kommun och enhetsnivå”

© Unsplash

Begreppet

I det här kapitlet definieras och beskrivs begreppen mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, våld i unga relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Hur man väljer att problematisera våldet och val av perspektiv får konsekvenser för det praktiska arbetet med våldsutsatta och våldsutövare. Att t.ex. enbart belysa våld i nära relationer, medför att t.ex. sexuella trakasserier, grooming, prostitution och människohandel för sexuella ändamål osynliggörs.

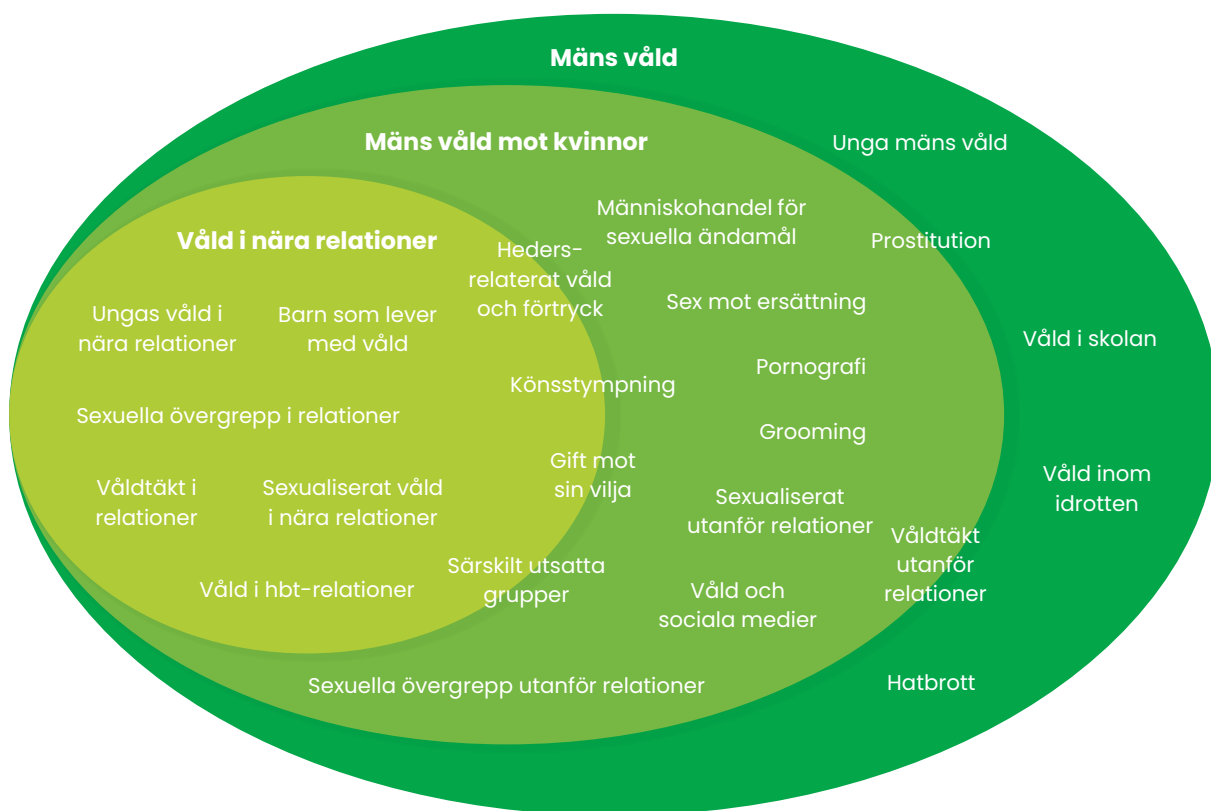

Bild 1. Illustrerar relationen mellan mäns våld, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.¹⁰

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en samlingsterm som innefattar alla typer av våld mellan närstående. Det handlar både om heterosexuella och samkönade relationer samt mellan syskon och inom andra familje- och släktrationer. Män står för den övervägande delen av det allvarliga våldet mot kvinnor i nära relationer men våldet förekommer också i HBTQ-relationer och utövas av kvinnor mot män i heterosexuella relationer.

¹⁰ Bilden är hämtad från Region Gotlands strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor 2018–2022.

Våld i nära relationer kan ta sig olika uttryck. Oftast förekommer en kombination av våldet.

- **Latent våld** – det outtalade våldet där ilska och aggressivitet kan visa sig i kroppshållning och kroppsuttryck som skapar rädsla och upplevs som ett hot eller påminnelse om våldsamma konsekvenser.
- **Fysiskt våld** innebär allt våld från mindre allvarligt brott till dödligt våld. Ex. är att våldsutövaren slår, biter, river, örfilar, knytnävslag, slag med tillhyggen, kväver, sparkar, håller fast, inlåsnings och fastbindning.
- **Psykiskt våld** kan handla utgöras av hot, verbala kränkningar, nedvärderande och kontrollerande beteende, begränsningar och kontroll av umgänge med vänner och familj. Ex på hot kan vara hot om fysiskt våld mot barn, familj och husdjur.
- **Sexuellt våld** kan innebära att den som är våldsutsatt tvingas ha sex mot sin vilja, tvingas ha sex med andra eller tvingas till prostitution, tvingas ha oskyddat sex, tvingas mot sin vilja bli fotograferad eller filmad.
- **Materiellt våld** avser våld som utövaren riktar mot kläder, möbler, datorer och mobiltelefoner eller andra betydelsefulla saker för den som är våldsutsatt.
- **Ekonomiskt våld** handlar ofta om den våldsutsatta inte är insatt i sin egen eller den gemensamma ekonomin. Andra exempel är att den som är våldsutsatt tvingas ta lån eller stora krediter samt köpa saker på avbetalning.
- **Försummelse och vanvård** handlar om ett medvetet val att i syfte att skada eller skapa otrygghet för personer som är i behov av vård eller omsorg pga. ålder eller funktionshinder. Den som är våldsutsatt kan vara i beroendeställning till våldsutövaren för att klara sin vardag.
- **Våld riktat mot ett funktionshinder** är en typ av våld där diagnosen, neuropsykiatriska, intellektuella eller psykiska, står i centrum för våldet.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck** har sin grund i synen på kyskhets och oskuld som är starkt kopplat till familjens heder. Familjemedlemmar kontrolleras och begränsas på olika sätt. Våldet utförs av kollektivet, dvs medlemmar från familjen och släkten.
- **Våld mot husdjur** är en kvarhållande faktor för en våldsutsatt person. Våldet kan bestå i att husdjuret blir fysiskt misshandlad och att våldsutövaren hotar att döda husdjuret vid separation.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor definieras av FN som alla former av könsrelaterat våld som resulterar i fysisk sexuell eller psykisk skada alternativt lidande för kvinnor, inklusive hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, både i det offentliga och i det privata.

15–24

I dessa åldrar räknas det som våld i unga relationer.

Våld i unga relationer

Våld i unga relationer, åldern 15–24 år, är när en ung person utsätter sin partner för våld eller när en ung person blir utsatt för våld. Utöver psykiskt, fysiskt och sexuellt våld i unga relationer är hot och kontroll över internet och sociala medier vanligt förekommande. Genom digitala verktyg, t ex positioneringsappar, kan kontroll ske över var en person befinner sig. Unga personer utsatta för våld är ofta inte medvetna om att de är utsatta för brottslighet, därför söker de inte hjälp eller anmäler till polisen. Unga söker ofta stöd hos jämnåriga vänner. I en undersökning som Brå (2018) gjort visar det sig att var femte person i åldrarna 16–24 utsatts för våld av en nuvarande eller tidigare partner. Få har anmält händelserna till polisen.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Jämställdhetsmyndigheten definierar hedersrelaterat våld och förtryck genom följande beskrivning: *Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Centralt för hedersrelaterat våld och förtryck är främst dess kollektiva uttryck. Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas bland annat av att individens rättigheter och intressen anses vara underordnade familjens. Individens handlingar anses påverka hela familjens och kollektivets anseende och individens sexualitet är en angelägenhet för hela familjen. Kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar som berör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb, oskuldsnorm, giftermål och skilsmässa. I sin yttersta form resulterar hederstänkandet i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Våldet och förtrycket drabbar dock inte endast flickor och kvinnor utan även pojkar och män, och både män och kvinnor kan vara förövare. Hbtq-personer kan bli utsatta på grund av att deras sexuella läggning inte accepteras.*¹¹

“Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas bland annat av att individens rättigheter och intressen anses vara underordnade familjens”

Hedersrelaterat våld och förtryck förekommer i hela världen, och även i Södertälje. Omfattning och karaktär av våldet och förtrycket i Södertälje är ej känt, men verksamheter och frivilligorganisationer som möter våldsutsatta beskriver att problemet förekommer i hög grad. Att ha samsyn i frågan lokalt om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär är nödvändig för att arbetet ska bedrivas på ett verkningfullt och ändamålsenligt sätt. Örebro universitet har gjort en kartläggning för att undersöka det hedersrelaterade våldets karaktär och omfattning i Stockholm, Göteborgs stad och Malmö. Kartläggningens resultat visar att mellan 7–9 procent av unga i storstäderna lever med kollektivt legitimerat våld. Mellan 10–20 procent begränsas av oskuldsnormer. Både unga män och unga kvinnor är utsatta.¹²

¹¹ Jämställdhetsmyndigheten. Hedersrelaterat våld och förtryck. Publicerad 2019-09-15. Tillgänglig: <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/hedersrelaterat-vald-och-fortryck> (hämtad 2020-02-17).

¹² Nationellt Centrum för kvinnofrid (NCK). Hedersrelaterat våld och förtryck. Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål

I Stockholms läns strategi (Operation kvinnofrid) är personer utsatta för prostitution och människohandel med sexuella ändamål en egen målgrupp. Enligt svensk lagstiftning har myndigheter ett betydande ansvar för att förebygga människohandel, lagföra förövare och erbjuda stöd och skydd för offer för människohandel. Köp av sex är förbjudet eftersom lagstiftningen vilar på uppfattningen att det är övergrepp. Studier visar att prostitution och människohandel är nära sammankopplade och förekommer i stora delar av Sverige och drabbar på olika sätt flickor, kvinnor, pojkar och män. De drabbade är ofta utsatta för hot, våld och våldtäkt. Till riskgrupper räknas ensamkommande barn, särskilt pojkar, personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, personer som varit utsatta för sexuella övergrepp eller med självskadebeteende samt unga hbtq-personer. Studier visar att unga hbtq-personer har större erfarenhet av både sexuell exploatering på internet och av prostitution än andra unga.¹³

Det är mycket viktigt att yrkesverksamma i Södertälje kommun har kunskap om, och kan identifiera och upptäcka offer för prostitution och människohandel. Samverkan är en avgörande faktor för framgång i arbetet mot människohandel och prostitution. I Region Stockholm finns regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (POM) som har i uppgift att bistå myndigheter med stöd vid ärenden som rör människohandel. Kommuner kan få expertishjälp och utbildning av POM. Regionskoordinatorerna är anställda inom socialtjänsten, Stockholms stad.

Våldets omfattning

Statistik från Brå visar att i ungefär en femtedel av samtliga anmälda misshandelsbrott i Sverige under 2019 hade offret en nära relation till gärningsmannen. I den nationella trygghetsundersökningen (2016) uppgav 18 procent av de drabbade att gärningspersonen var en närstående.¹⁴ Under 2018 dödades 22 kvinnor av en närstående man. Det är mer än en fördubbling från 2017 då 10 kvinnor dödades. Under 2019 dödades 16 kvinnor av förövare som de haft en pågående eller avslutad parrelation med. Motsvarande siffra för män var 2. 80 procent av det dödliga våldet sker i hemmet. Våldet är ofta kulmen på en lång cykel av våld och hot. Separation och svartsjuka är de främsta orsakerna till dödligt våld men även psykisk ohälsa/psykisk sjukdom.¹⁵ I fyra av tio fall

22

är antalet kvinnor som dödades av en närstående man år 2018.

13 Socialdepartementet, (2018-02-08 nr II 1). Bilaga till regeringsbeslut. Handlingsplan mot prostitution och människohandel. Tillgänglig: https://www.regeringen.se/4a7d0d/contentassets/24797d74f0bf447998138bc6b18aadb9/handlingsplan_prostitution--manniskohandel_aug-2018.pdf (hämtad 2020-02-10).

14 Brottsförebyggande rådet. Tillgänglig: <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-och-misshandel.html>

15 NCK, Dödligt våld i nära relationer. Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/dodligt-vald/>

har gärningspersonen sökt vårdkontakt eller vårdats för psykisk ohälsa/ psykisk sjukdom vid något tillfälle innan brottet. En tredjedel av gärningsmännen vid dödligt våld har varit inskriven på psykiatrisk slutenvård innan brottet och i en fjärdedel av fallen begår män självmord efter dådet.¹⁶ Vid dödligt våld inom familjen är det minst 10 barn varje år som blir kvar efter förlust av en förälder.

Studier visar att hälso- och sjukvården möter flest utsatta, sedan kommer frivilligorganisationerna följt av kommunerna. Det är alltså av stor betydelse att samverka mellan myndigheter och frivilligorganisationer fungerar, så att utsatta inte faller mellan stolarna, utan får hjälp att slussas till rätt instans.

Ungefär vart tionde barn i Sverige har någon gång upplevt våld från den ena föräldern mot den andra, och vart tjugonde barn upplever våld ofta. Att utsätta barn för att se, höra och på andra sätt uppleva våld och dess konsekvenser är ett brott och kan betraktas som en typ av barnmisshandel. Ungefär 60 procent av de barn som bevittnat våld är själva utsatta. Ungefär en tredjedel av de föräldrar som utövar våld mot barn är kvinnor. Det finns oftast stora brister i föräldraförmågan hos föräldrar som slår sina barn som exempelvis bristande ansvarstagande, fysisk och känslomässig försummelse, bristande förståelse för barns utvecklingsnivå och känslomässig gränslöshet.¹⁷

Våldets kostnader

Våld i nära relationer medför stora ekonomiska kostnader för kommuner, regioner och staten. Det mänskliga lidandet är inte mätbart. Nationellt centrum för kvinnofrid har gjort beräkningar som visar att kostnaden för en våldsutsatt kvinna är ca en miljon kronor. Enligt Socialstyrelsen beräknas mäns våld mot kvinnor kosta samhället över tre miljarder kronor varje år.

I en ny rapport från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk (IFAU) framgår att sjukfrånvaron bland våldsutsatta män och kvinnor ökade med över 20 procent. Effekten kvarstår i många år. Våldsutsatta kvinnors arbetsinkomster minskade med 25 procent och våldsutsatta mäns inkomster minskade med 14 procent.¹⁸ Rapporten visar också att risken att dö i förtid ökade med 17 gånger för kvinnorna och 10 gånger för männen. Till stor del beror ökningen på en förhöjd risk för självmord. Kostnaderna för ohälsa och den förhöjda risken för självmord under de första åtta åren efter våldsdådet landar på totalt till 1,4 miljoner kronor för varje våldsutsatt kvinna och 1,5 miljoner kronor för varje våldsutsatt man.¹⁹

**3 000
000
000**

Beräknad kostnad (SEK) för samhället för mäns våld mot kvinnor.

16 Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Rapport 2016:6. Dödligt våld i Sverige, 1990–2017. Omfattning, utveckling, karaktär. Tillgänglig https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e-1dc50/1560341522859/2019_6_Dodligt_vald_i_Sverige_1990_2017.pdf. (hämtad 2020-12-19)

17 SOU 2015:55 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor Tillgänglig. https://www.regeringen.se/contentassets/738becd6961e4a3d8d986c00b8c8bc9e/nationell-strategi-mot-mans-vald-mot-kvinnor-och-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-sou_2015_55.pdf

18 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), 2017. "Våldsbrott får stora konsekvenser för brottsoffrets hälsa och arbetsliv" Tillgänglig: <https://www.ifau.se/sv/Press/Pressmeddelanden/valdsbrott-far-stora-konsekvenser-for-offrets-halsa-och-arbetsliv/> (hämtad 2020-04-22)

19 Ibid.

Arbetet med målgrupperna i Södertälje kommun

Nedan ges exempel på några verksamheter i kommunen som bedriver arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och barn som har bevittnat våld. Beskrivningen utgår från respektive verksamhetsansvar och skyldighet enligt gällande lagar, föreskrifter och regelverk.

Relationsvåldscenter utreder och bedömer behovet av skydd och stöd- insatser för våldsutövare och våldsutsatta. Den som utsätts för våld eller den som utövar våld ska få stöd och behandling individuellt eller i grupp. Målet är att den som lever som våldsutsatt ska kunna leva ett liv fritt från våld. Den som utövar våld ska få behandling så att våldet upphör. Om det finns barn eller ungdomar i familjen samverkar Relationsvåldscenter med andra verksamheter inom kommunen.

Relationsvåldscenter utbildar personal i Södertälje kommuns olika verksamheter och andra aktörer externt om våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Till Relationsvåldscenters verksamhet hör även Barnahus och Krisstöd. Barnahus Södertälje, Salem och Nykvarn, Södertörns åklagarkammare och Polisen har en avtalsstyrd samverkan. Syftet med Barnahus är att samordna polisutredningar och barnavårdsutredningar. Målgruppen är barn och ungdomar upp till 18 år som utsatts för brott av någon närstående. Krisstöd är kopplat till Barnahus. Samma dag som polisförhör ägt rum träffar personal från Krisstöd barnet och föräldrarna. Efter det första samtalet erbjuds fortsatt kontakt vilket de allra flesta tackar ja till.

Relationsvåldscenter²⁰ arbetar med kvalificerat och socialt förebyggande arbete med fokus på våldsutövare. Målsättningen med stödet är att få stopp på våldet dvs att klienter som deltar i insatsen inte ska återfalla i nya våldshandlingar riktade mot närstående personer. För klienter som lever tillsammans med barn syftar stödet och hjälpen till att öka omsorgsförmågan och förbättra föräldraskapet. Målgruppen är vuxna personer som har utövat våld mot en eller flera närstående. Med närstående avses

”Relationscenter arbetar med kvalificerat och socialt förebyggande arbete med fokus på våldsutövare”

20 I och med organisationsförändringen den 1 januari 2020 blir mansmottagningen en ordinarie del av Relationsvåldscenter och namnet Mansmottagningen upphör.

nuvarande eller tidigare partner i såväl heterosexuell som samkönade relationer. De arbetsmetoder som Relationsvårdscenter använder är framförallt Motiverande samtal (MI), kognitiva- beteende terapeutiska verktyg (KBT), mentalisering och Alternativ till våld (ATV). Relationsvårdscenter har under hösten 2019 träffat ungefär fjorton män för behandling, samtalskontakt och stöd i syfte att få papporna/männen att upphöra med våldet. Relationsvårdscenter ska under 2020 ingå som pilotverksamhet för att testa programmet Predov (Preventing domestic violence).

Ungdomsmottagningens målgrupp är ungdomar mellan 12 och 22 år. På mottagningen finns barnmorskor, kuratorer, venereolog och gynekolog. De har både en öppen mottagning vissa dagar i veckan och möjlighet till tidsbokade besök. De träffar också samtliga ungdomar i årskurs 8 i kommunen. Ungdomar kan få hjälp med olika frågor som kan handla om allt från funderingar kring sex och samlevnad till våld och kontroll i förhållanden. Personalen på ungdomsmottagningen är HBTQ-certifierad.

Vid Morabergs studiecentrum finns gymnasieprogrammet språkintroduktion. Samtliga nyanlända ungdomar boende i Södertälje börjar sina gymnasiestudier vid skolan. Elevhälsan på Morabergs studiecentrum har särskild kunskap inom området hedersrelaterat våld och förtryck och handleder, informerar och utbildar lärare som möter ungdomarna. Elevhälsan informerar också unga på skolan (lektionsbesök) om lagstiftningen mot barn- och tvångsäktenskap, så de vet vilket skydd lagen ger och vet var de kan söka hjälp, stöd och skydd. På föräldramöten får vårdnadshavare information om lagstiftning som rör barn- och tvångsäktenskap och skolans arbetssätt.

I Tälgegymnasiet pågår sedan hösten 2019 ett projekt som heter Mentors in violence prevention (MVP), som är ett effektvärderat program för att förebygga och stoppa våld bland barn och unga i form av en lektionsserie utarbetad för elever på högstadiet och gymnasieskolan. Elever och personal i skolan lär sig att ta ansvar för varandra och säga ifrån om de ser eller hör våld och kränkningar. Kärnan i programmet är att reflektera tillsammans mot våld i vår vardag.

Samordningsförbundet i Södertälje deltar tillsammans med sju kommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Socialstyrelsen och Nationella nätverket för samordningsförbund (NNS), i ett regeringsuppdrag för förbättrad upptäckt av våld. Myndigheterna ska samverka i frågor rörande:

- rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutsatthet,
- övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd,
- riktlinjer för att kunna hänvisa våldsutsatta vidare till rätt hjälp som t.ex. socialtjänsten, hälso- och sjukvården, rättsväsendet samt övriga civilsamhället,
- och förstärkt stöd till personal med klientkontakter.

I uppdraget ingår att uppmärksamma särskilt sårbara grupper som personer med funktionsnedsättning och personer med missbruk. Jämställdhetsmyndigheten har ansvar för övergripande samordning,

uppföljning och redovisning. Socialstyrelsen ska ge stöd i det arbetet som handlar om rutiner för att upptäcka våld och hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende. Samordningsförbundets uppdrag kommer resultera i ett ökat behov av stöd, hjälp och skydd från Södertälje kommuns verksamheter. Det är viktigt att vidta åtgärder för att kunna möta behovet i form av ökat tryck på socialtjänsten.²¹

Samordningsförbundet i Södertälje gjorde under våren 2020 en kartläggning kring vad som görs när det gäller våld i nära relationer i Södertälje inom myndigheter och organisationer. Syftet var att få syn på vad som fungerar bra och vad som behöver förbättras. Resultatet visar att kunskap och kompetens bland personalen är avgörande för att förebygga, upptäcka och ge rätt sorts stöd till våldsutsatta. Därutöver lyfter kartläggningen fram att den kunskap, kompetens som frivillig organisationer besitter bör nyttjas i större utsträckning och att ett långsiktigt och fördjupat samarbete och samverkan är nödvändig mellan myndigheter och organisationer för att förebygga och motverka våld i nära relationer. För den som vill ta del av hela kartläggningen, kan den beställas från Samordningsförbundet i Södertälje.

Ideella föreningar

Södertäljejourerna är ett exempel och viktigt komplement till kommunens arbete med målgruppen våldsutsatta kvinnor och deras barn. Sedan 2019 har Kvinnojouren, Ungdomsjouren och Brottsofferjouren ett gemensamt samlingsnamn, Södertäljejourerna. De tre jourerna ingår i samma förening och har gemensamma lokaler.

Kvinnojouren finns för att stötta den som varit eller är utsatt för våld. Kvinnojouren erbjuder enskilda samtal på plats, via telefon, mejl och chatt. Kvinnojouren erbjuder också stöd i kontakt med myndigheter, gratis juridisk rådgivning, medföljning samt gruppverksamhet för kvinnor och barn i behov av socialt sammanhang och stöd. Kvinnojouren arbetar opinionsbildande och utåtriktat samt anordnar utbildningar och föreläsningar. Sedan juni 2020 driver kvinnojouren, i samverkan med Södertälje kommun, ett skyddat boende med plats för 4 kvinnor och medföljande barn.

Brottsofferjouren (BOJ) erbjuder samtal, stöd och rådgivning till brottsutsatta, anhöriga och vittnen. I stödet ingår information om och medföljning till ex. polisanmälan, förhör, rättegång och möten med socialtjänst och sjukvård samt hjälp att komma i kontakt med eller byta målsägandebiträde. Därutöver erbjuds vittnesstöd inför och efter förhandling i rättegång. BOJ har volontärer med juristbakgrund som kostnadsfritt erbjuder juridisk rådgivning. Möjlighet till praktisk hjälp finns med t.ex. ansökningar kring skadestånd och brottskadeersättning. BOJ har tillsammans med Ungdomsjouren materialet "kärlek" börjar aldrig med bråk" ett särskilt fokus på unga som utsätts för våld i sina parrelationer.

"Kvinnojouren finns för att stötta den som varit eller är utsatt för våld"

²¹ Regeringen, 19 augusti, 2019. Pressmeddelande, Fem myndigheter får i uppdrag att verka för bättre upptäckt av våld. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/08/fem-myndigheter-far-i-uppdrag-att-verka-for-okad-upptackt-av-vald/>

Många som söker hjälp och stöd av BOJ är eller har varit utsatta för våld i nära relation.

Ungdomsjouren arbetar lokalt och nationellt med stöd och prevention. Ungdomsjouren välkomnar främst ungdomar mellan 13–21 år men finns även till för de som både är yngre och äldre. Varje vecka kan ungdomar chatta med personal och volontärer, och vid behov få enskilda samtal med kurator. Ungdomsjouren har en syskonverksamhet med uppdrag att erbjuda de ungdomar som önskar en mentor, ett "stora-syskon". Ungdomsjouren bedriver utåtriktat arbete, främst på skolor, idrottsföreningar och platser som ungdomar besöker, genom föreläsningar och workshops med frågor om normer och värderingar som berör makt, porr, sex och våld. From hösten 2017 erbjuder Ungdomsjouren ett material "Kärlek börjar aldrig med bråk". Materialet riktar sig främst till yrkesverksamma inom högstadie- och gymnasieskolan, men finns också tillgängligt för de lägre åldrarna i grundskolan. Målgruppen för materialet är killar som lever i en hederskontext.

Preventions- nivåer

Det finns tre nivåer av våldsförebyggande arbete

- **Universell våldsprevention.** På denna nivå handlar det om hälsofrämjande insatser för alla. Insatserna görs innan våld har uppstått, innan någon har blivit utövare eller offer. Insatsen riktar sig till den breda allmänheten. Det kan handla om förändringar i attityder eller destruktiva könsnormer. Som exempel kan nämnas Mentors in violence prevention (MVP) för skolelever.
- **Selektivt förebyggande arbete eller sekundärpreventivt arbete** riktar sig till avgränsade grupper som bedöms ha en förhöjd risk att utsättas för eller utöva våld. Insatserna genomförs direkt efter att våld har uppstått för att ta hand om våldets omedelbara konsekvenser. Insatserna riktar sig till riskgrupper.²²
- **Indikativt våldsförebyggande arbete eller tertiärpreventivt arbete** är akuta och behandlande insatser efter att våld har skett, till exempel bearbetning av trauma, rehabilitering av vittnen och offer, eller behandling av förövare. Insatsen riktas till dem som redan har erfarenhet av våld antingen som offer eller förövare.

Våldsförebyggande arbete kan ske på olika sätt och inom olika kommunala verksamheter. Som exempel kan nämnas, förskolan, skolan, vuxenutbildningen, elevhälsan, den kommunala hälso- och sjukvården, familjerätten, föräldraskapsstödet samt samhällsorienteringen för nyanlända. Nedan ges närmare exempel på förebyggande insatser för målgruppen personer med funktionsnedsättning och målgruppen äldre.

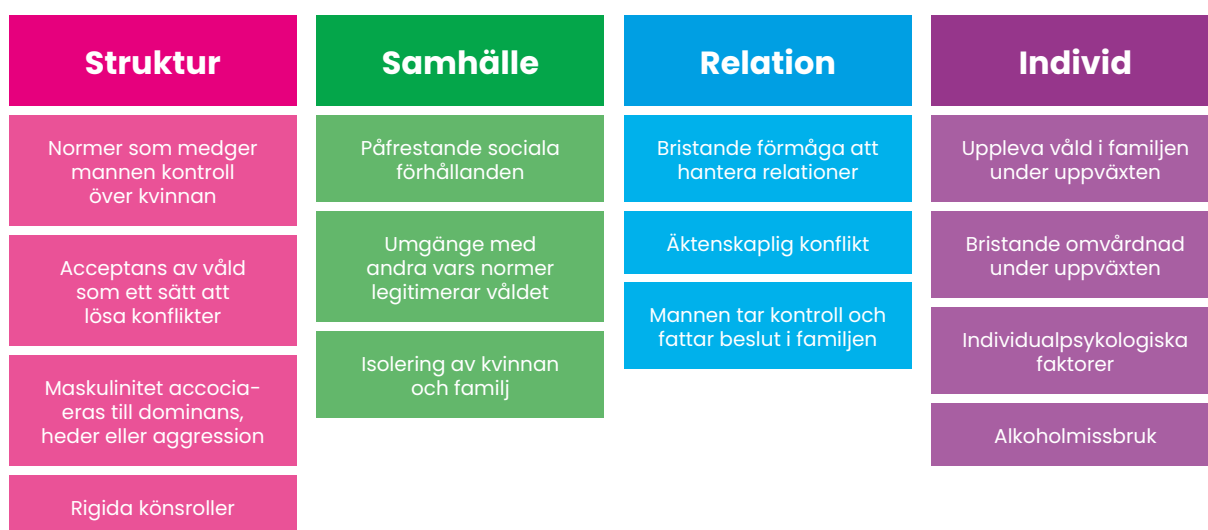
Förebyggande insatser för personer med funktionsnedsättning handlar om personalens möjligheter att uppmärksamma och agera vid våld. I en fokusgruppstudie gjord av Brå framgår följande delar som viktiga i det förebyggande arbetet mot våld; rekrytering av lämplig personal, ökad kunskap om våld och konflikthantering hos personal, handledning och stöd, flera vård- och stödkontakter, mer insyn i vårdrelationer, andra arbetsformer i vården av personer med funktionsnedsättning, stöd till anhöriga samt tillgänglighet till brottsoffer- och kvinnojourer.²³

22 Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) "Våldsförebyggande arbete i kommuner". Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner/att-arbeta-forebyggande/valdsforebyggande-arbete-kommer/> (hämtad 2019-10-25).

23 Kunskapsguiden, Våld och utsatthet för våld hos personer med funktionsnedsättning: Tillgänglig: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/vald-och-utsatthet-hos-personer-med-funktionsnedsattning/samhallet-ansvarar-for-att-ge-stod-och-hjalp/>

Förebyggande insatser för äldre handlar om personalens kunskap om att upptäcka, reagera och agera vid våld. Följande faktorer är viktiga: personalens kunskap och kompetens, samverkan med andra aktörer, konkret stöd i form av handledning till personal, bryta tabun och föreställningar, stöd till anhöriga, god kommunikation mellan vårdtagare och omsorgspersonal, tillgänglighet till brottsoffer- och kvinnojourer.

En vanligt förekommande modell inom forskningen om mäns våld mot kvinnor är den socio-ekologiska modellen.²⁴ Den används exempelvis av WHO i deras rapporter om våldsprevention och i Regeringens nationella strategi mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU: 2015:55). Modellen beskriver samspelet mellan olika riskfaktorer på olika nivåer.

Exempel på faktorer som ökar risken för våld i nära relationer

Källa: Socialstyrelsen.

Genom en socioekologisk modell kan man ur ett helhetsperspektiv synliggöra mönster i det omgivande samhället och faktorer på individnivå, relationsnivå, och samhällsnivå som påverkar mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. För att nå framgång i arbetet mot våld behöver man arbeta på samtliga nivåer parallellt.

²⁴ WHO, (2002).

Målgrupper

Handlingsplanens målgrupp är personer utsatta för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, barn som utsätts, lever och bevittnar våld samt våldsutövare. Genom konventionen om barnens rättigheter, som blev lag den 1 januari 2020, ska barns rättigheter tydliggöras och stärkas. Barnkonventionens fyra grundläggande principer är icke diskriminering, barnets bästa, barnets rätt till liv och utveckling och barnets rätt att göra sin röst hörd och få den beaktad. Kommunen ska respektera, främja och skydda barns rättigheter. Alla åtgärder och aktiviteter som är nödvändiga att vidta för att uppfylla den här planen ska ha ett barnrättsperspektiv. Inom målgruppen finns undergrupper som benämns som särskilt sårbara. Det är personer som löper en högre risk att bli utsatta eftersom de ofta har sämre förmåga att utnyttja sina resurser och göra sig förstådda. Bland de sårbara grupperna kan nämnas personer med missbruksproblematik, psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, utländsk bakgrund, minoritetsbefolkning, prostitution, hemlöshet, äldre samt HBTQ-tillhörighet. Trovärdighet i deras berättelser ifrågasätts också ofta. Det är därför extra viktigt att beakta dessa personers behov av särskilda stödinsatser. Sårbarhetsfaktorerna påverkar och samverkar med varandra.

Nedan lyfts närmare våldsutsattheten hos vissa sårbara grupper.

Personer med funktionsnedsättning

Kvinnor med intellektuella och psykiska funktionsnedsättningar utsätts för våld i minst lika stor utsträckning som kvinnor i allmänhet. Även män med funktionsnedsättning är mer utsatta för våld än andra personer. Flertalet som har en funktionsnedsättning är beroende av andra i det dagliga livet. Det kan handla om hjälp och stöd, omvårdnad, service som utförs av exempelvis närstående, personliga assistenter, boendestödjare, daglig verksamhet, hemtjänstpersonal eller färdtjänst. Beroendet av andra är en förklaring till utsattheten för våld och innebär ökad risk för upprepat våld och övergrepp.²⁵

Äldre

Personalens kunskap om äldres sårbarhet för våldsutsatthet är viktig i arbetet med våld. Äldre personer är inte en homogen grupp utan behöver ses som unika individer med olika förutsättningar och behov, precis som andra åldersgrupper. Både äldre kvinnor och män kan utsättas för våld, övergrepp och försummelse av anställda i vård och omsorg, av sina grannar i särskilt boende och av personal och deltagare i daglig verksamhet. Det är mycket vanligare att äldre kvinnor utsätts för sexuellt våld än äldre män. Det sexuella våldet uppmärksammas sällan. Äldre kan även leva i en parrelation där våldet funnits med under mycket lång tid. Med ökad ålder i kombination med sjukdom, ensamhet och beroende

”Inom målgruppen finns undergrupper som benämns som särskilt sårbara”

²⁵ Kunskapsguiden. ”Särskild utsatthet” Tillgänglig: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/sarskild-utsatthet/> (hämtad 2020-10-16)

av andra ökar risken för utsatthet för våld, övergrepp och försummel-
se. En annan riskfaktor för våld är ansträngda vårdrelationer. Personer
med demenssjukdom har dubbelt så stor risk att utsättas för vanvård av
personal och anhörigvårdare.²⁶

HBQ -tillhörighet

Kunskapen om HBQ personers²⁷ våldsutsatthet i nära relationer är generell
låg i samhället. Våld i HBQ-relationer osynliggörs och förminskas ofta på
grund av samhällets heterosexuella normer, som i sin tur bidrar till att om-
givningen har svårare att se, förstå och hantera våldet och får därför svår-
rare att ge rätt stöd och hjälp. Det är viktigt att anställda som möter vålds-
utsatta har ett normkritiskt förhållningssätt och inte antar att de människor
de träffar lever i en heterosexuell relation eller identifierar sig med ett visst
kön. Ett normkritiskt förhållningssätt kan även innebära att människor man
träffar inte lever efter samhällets sociala normer för kön.²⁸

Kvinnor i missbruk

Kvinnor i missbruk är en mycket sårbar grupp. De allra flesta är utsatta för
våld och övergrepp i sin vardag och våldet är oftast mycket grovt. För-
övaren kan vara en partner eller före detta partner. Förövarna kan också
vara poliser, väktare eller personal på behandlingshem. Kvinnor med
missbruk har ofta svårt att få stöd och hjälp i egenskap av brottsoffer då
de betraktas i första hand som missbrukare. De flesta skyddade boenden
tar inte emot kvinnor med pågående missbruk. Många myndigheter och
stödinsatser negligerar våldet och bedömer våldet som en konsekvens
av missbruket trots att våldsproblematiken inte upphör nödvändigtvis om
missbruket slutar.²⁹

26 Kunskapsguiden. "Särskild utsatthet" Tillgänglig: <https://kunskapsguiden.se/omradenoch-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/sarskild-utsatthet/> (hämtad 2020-10-16)

27 HBQ står för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner.

28 Kunskapsguiden. "Särskild utsatthet" Tillgänglig: <https://kunskapsguiden.se/omradenoch-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/sarskild-utsatthet/> (hämtad 2020-10-16)

29 Kunskapsguiden. "Särskild utsatthet" Tillgänglig: <https://kunskapsguiden.se/omradenoch-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/sarskild-utsatthet/> (hämtad 2020-10-16)

Handlings- planens mål, delmål och åtgärder

Södertälje kommuns övergripande mål är att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska upphöra.

Ideella föreningar, främst Södertäljejourerna, har betydande kunskap och kompetens för att utföra stödarbete på området våld i nära relation och utgör ett ovärderligt komplement till främst socialtjänstens stödinsatser men även som kunskapsspridare inom skola och idrottsföreningar. Det är viktigt att de är en självklar samarbetspartner till kommunen.

Arbetet på kommunal nivå är helt avgörande för att våld i nära relationer ska upptäckas och för att de som utsätts eller riskerar att utsättas ska få ett välfungerande skydd och stöd. Utifrån lokala behov och prioriteringar samt nationella och regionala mål prioriteras följande delmål i den här planen.

- Kompetens- och kunskapsutveckling
- Stöd, hjälp och skydd till våldsutsatta, stöd till våldsutövare samt tillgänglig information
- Samverkan och samordning
- Våldsförebyggande arbete

Delmål 1. Kompetens- och kunskapsutveckling

Södertälje kommuns personal ska ha grundläggande kunskap på området våldsförebyggande arbete, mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. En grundläggande kunskap innebär insikt och förståelse för de grundläggande orsakerna till mäns våld mot kvinnor och övriga utsatta. Det krävs också förståelse för livssituationen för personer med särskild sårbarhet, kunskap om samhällets ansvar och myndigheternas skyldighet att samverka samt förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. "Att vilja se, att vilja veta och att våga fråga" är fundamentala förutsättningar för att kunna identifiera och hjälpa en människa i en svår situation. Det är också nödvändigt att förskolornas och skolornas personal har grundläggande kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld och människohandel för sexuella ända-

mål och vilka konsekvenser det får för de som är utsatta. Förskolorna och skolorna har ansvar för att uppmärksamma varningssignaler, följa rutiner och vid misstanke eller oro göra anmälan till socialtjänsten och/eller polis.

Hedersrelaterat våld och förtryck har uppmärksammats allt mer i Sverige och i Södertälje under de senaste åren. Som ett led i en framtida satsning på det förebyggande arbetet är det angeläget att kartlägga förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck inklusive könsstymning och tvångs- äktenskap. En framtida kartläggning kan ge en nulägesbild inför framtida uppföljningar och synliggöra behov samt ge förslag på adekvata insatser som leder till minskad förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck.

Södertälje kommun har avtal med Origo, som är ett resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms län. Origo arbetar med stöd och hjälp till unga och ger konsultativt stöd till yrkesverksamma. Södertälje kommuns avtal löper under en femårsperiod. Nuvarande avtal gäller till den 31 december 2020. Enligt statistik från Origo så var det 7 yrkesverksamma år 2019 som ringt Origo för konsultation och 2 ungdomar från Södertälje som hörde av sig till Origo för stöd. Det är ett lågt antal som innebär att kommunen bör arbeta för att öka kunskapen om Origo inom organisationen och möjligheten att få stöd därifrån i individärenden.

Anställda inom Telge Bostäder såsom områdesansvariga, bovärdar, reparatörer och andra som arbetar med bostadssociala frågor har en unik möjlighet att upptäcka missförhållanden i hemmet. Fastighetsvärdar och anställda behöver få ökad kunskap om våld och hur de ska hantera situationer då det finns misstanke om våld eller missförhållande i hemmet. Genom att Södertälje kommun utbildar och ger ökad kunskap samt samverkar med hyresvärdar kan varningssignaler fångas upp på ett tidigt stadium.

Åtgärder:

1. All nyanställd personal inom barn och ungdom, försörjningsstöd, och vuxen missbruk/psykiatri samt Ung fritid och kulturskolans personal ska genomgå grundutbildning våld i nära relation som en del av introduktionen. **Ansvarig:** Socialnämnden.
2. All personal inom barn och ungdom, försörjningsstöd och vuxen missbruk/psykiatri som genomfört grundutbildning ska gå Relationsvåldcenters interna fördjupningsutbildning inom våld i nära relation. **Ansvarig:** Socialnämnden.
3. All personal inom socialkontoret ska genomgå Länsstyrelsens webbutbildning "webbkursheder.se" och utbilda kursledare för kursen. Elevhälsans personal ska genomgå Länsstyrelsens webbutbildning "webbkursheder.se". **Ansvarig:** Socialnämnden.
Medansvarig: Utbildningsnämnden, kommundelsnämnderna.
4. Enhetschefer inom äldreomsorgen och personal på Kultur 365 ska kontinuerligt utbildas för att utbilda vidare i APT- grupperna och implementera Socialstyrelsens webbutbildning "våld mot äldre" som en återkommande aktivitet. **Ansvarig:** Äldreomsorgsnämnden.

5. Enhetschefer inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning ska kontinuerligt utbildas för att utbilda vidare i APT-grupperna och implementera Socialstyrelsens webbutbildning "våld mot personer med funktionsnedsättning" som en återkommande aktivitet. **Ansvarig:** Omsorgsnämnden.
6. Kommunen ska sprida skannings- och riskbedömningsinstrument för att identifiera för våldsutsatthet. Instrumenten (t.ex. FREDA) ska vara välkända och implementerade i verksamheterna.
Ansvarig: Socialnämnden.
7. Kunskapshöjande utbildning om prostitutionen och människohandel för sexuella ändamål (POM) för personal inom socialtjänsten och elevhälsan. **Ansvarig:** Socialnämnden. **Medansvarig:** Utbildningsnämnden, kommundelsnämnderna.
8. Kommunen ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen.
9. Hyresvärdar ska ha policys och rutiner för hur de ska agera vid misstanke om våld. **Ansvarig:** Telgebostäder.
10. Ökad kunskap bland hyresvärdar om våld och våldets konsekvenser i boendemiljön genom utbildning via Södertälje kommun.
Ansvarig: Telgebostäder.
11. Politiker ska gå Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) webbaserade introduktionsutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. **Ansvarig:** Kommunstyrelsen.

Delmål 2. Stöd och skydd till våldsutsatta, stöd till våldsutövare samt tillgänglig information

Alla som bor i Södertälje, barn som vuxna som har blivit utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, ska få målgruppsanpassat stöd och skydd. Våldsutövare ska erbjudas och motiveras till kvalificerade insatser i syfte att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Utåtriktad och tillgänglig information om vart en utsatt eller anhörig kan vända sig för att få hjälp är viktigt. Strategiskt placerade affischer och visitkort hos exempelvis tandläkare, vårdcentraler, skolor, kyrkor och bibliotek kan spela stor roll för en våldsutsatt. Kommunens hemsida ska innehålla enkel och tydlig information med telefonnummer såväl till kommunens verksamhet som till den nationella "Kvinnofridslinjen" och relevanta frivilligorganisationer. Det är viktigt att informationen finns på flera språk och på lätt svenska samt anpassas efter olika målgruppers behov, exempelvis för synskadade, personer med funktionsnedsättning eller äldre. Personalen på Relationsvårdscenter har en viktig roll som kommunikatör och utbildare inte bara till personal inom exempelvis hälso- och sjukvården, äldreomsorgens hemtjänst och vård- och omsorgsboende, polisen, skolan, vuxenheten, vuxenutbildning och frivilligorganisationer.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2014:14) framgår att den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det ska finnas system som innehåller processer och rutiner som säkerställer att verksamheten uppfyller ställda krav. Det ska också framgå var i organisationen utredning, beslut och uppföljning av ärenden i våld i nära relation ska ske. Kommunerna har skyldighet att analysera om de insatser som de kan erbjuda våldsutsatta motsvarar de behov som finns. Kommunerna har också ett ansvar att informera både grupper och enskilda om kommunens arbete för våldsutsatta vuxna och barn. Personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden bör ha kunskap om våld och andra övergrepp. I föreskrifterna ställs också krav på kommunerna att kartlägga förekomsten av våld i nära relationer.

Åtgärder:

1. Vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld ska få det stöd och skydd de behöver. **Ansvarig:** Socialnämnden.
2. Våldsutövare som söker hjälp för sitt våldsbeteende ska få adekvat och målgruppsanpassat stöd för att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Insatserna behöver på gruppnivå följas upp genom t.ex. utvärdering och/eller brukarundersökningar. **Ansvarig:** Socialnämnden.
3. Det ska finnas målgruppsanpassad och tillgänglig information för vuxna personer som är utsatta för våld och barn och unga som lever med

- våld. Information ska finnas på kommunens hemsida, på sociala medier samt offentliga platser. **Ansvariga:** Socialnämnden, kommunstyrelsen.
4. Arbetet med våldsutsatta personer ska vara kvalitetssäkrat. Arbetet ska ingå i nämndernas ledningssystem för kvalitet. **Ansvariga:** Socialnämnden, omsorgsnämnden, äldreomsorgsnämnden.
 5. Arbetet med våldsutövare ska vara kvalitetssäkrat. Arbetet ska ingå i nämndernas ledningssystem för kvalitet. **Ansvarig:** Socialnämnden.

Delmål 3. Samverkan

Kommunen ska säkerställa ett väl fungerande samarbete med rutiner för gemensamt operativt arbete, ansvarsfördelning och uppföljning för att uppfylla de våldsutsattas behov av hjälp och stöd. Arbetet med våld i nära relationer kräver planering, samverkan och styrning. Samverkan bör ske med kunskap om och respekt för varje myndighetsuppdrag och kompetens i syfte att skapa tydliga rutiner och bättre samarbete. Kommunen bör utveckla och bibehålla en nära samverkan med civilsamhället kring det våldsförebyggande arbetet.

Samverkansgruppen mot kvinnomisshandel har verkat i Södertälje sedan mitten av 1980-talet. Gruppen har haft varierande sammansättning, men alltid med personal från Södertälje kommun, polisen, Södertörns åklagarkammare, Södertälje sjukhus och kvinnojouren. Samverkansgruppen breddade sitt uppdrag 2015 med att även innefatta barn utsatta för våld av närstående, Samverkansgruppen bytte därmed namn till *Samverkansgruppen mot våld i nära relation*.³⁰ Samverkansgruppens mål är att utveckla och förenkla samverkan kring våldsutsatta. Vägen mellan myndigheter och organisationer ska vara tydlig och en utsatt person ska inte riskera att hamna mellan stolarna. Samverkansgruppen mot våld i nära relation ska arbeta vidare för att vidareutveckla strukturen så att den blir hållbar i framtiden. Samverkan ska bygga på funktioner och inte på enskilda medlemmars personliga engagemang, då det blir sårbart över tid. Sedan 2017 finns ett samverkansavtal mellan kommunen, åklagaren, polisen och sjukhuset.

”Samverkansgruppen breddade sitt uppdrag 2015 med att även innefatta barn utsatta för våld av närstående”

Åtgärder:

1. Samverkansgruppen ska fortsätta att vidareutveckla samverkan, för snabbare och effektivare stöd till våldsutsatta.
Ansvarig: Socialnämnden.
2. Relationsvåldscenter ska tillgängliggöra sina tjänster och vidareutveckla sin samverkan med interna och externa aktörer.
Ansvarig: Socialnämnden.
3. Kommunen ska säkerställa ett väl fungerande samarbete med Origo.
Ansvarig: Socialnämnden.

³⁰ Samverkansgruppen har idag representation från Södertälje kommun (RVC, Barn och ungdom, Barnahus, missbruk öppenvård och boende samt allmänpsykiatri), Salems kommun, Nykvarns kommun, Södertälje sjukhus (akut, gyn, kirurg), primärvård, Samordnande Barnmorska, Södertörns åklagarkammare, polisens relationsvårdsenhet och Södertälje kvinnojour/tjejour. Samordnare för kvinnofrid/våld i nära relationer är sammankallande.

Delmål 4.

Våldsförebyggande arbete

Det ska finnas kunskap om våldsförebyggande arbete, metoder och arbetssätt inom kommunens olika verksamheter. Normkritiska metoder och arbetssätt kopplat till kön, sexualitet och våld ska användas inom arenor där barn och unga vistas som t.ex. skola och fritid. Skollagen och Diskrimineringslagen ställer höga krav på skola och förskola rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Skolan och förskolan ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och för att förebygga och åtgärda kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. I Södertäljes skolor och förskolor finns likabehandlingsgrupper som består av lärare, ledning och kurator som genomför kontinuerlig kartläggning och uppföljning av likabehandlingsarbetet. Det finns en centralt placerad skolutvecklare som ger feedback på skolans arbete och på det sättet främjar förskolans och skolans utvecklingsarbete på området. Skolan har också ansvar för akut ingripande och ska då se till att det finns en struktur för detta till exempel rutiner för anmälan om misstanke att barn och elever utsatts. Detta är en del av skolans värdegrundsarbete och syftar till att skapa trygghet och lika möjligheter.

Det universella och selektiva våldsförebyggande arbetet är en del av skolans ansvar. Hedersproblematik i skolan tar sig olika uttryck och kan till exempel innebära att flickor och även pojkar hindras av sin familj att delta i undervisning som till exempel sex- och samlevnads-, musik-, eller simundervisning. Elever kan även vara utsatta för social kontroll och påtryckningar av släktingar och vänner.³¹ Flera skolkuratorer i Södertälje har specialutbildning inom området hedersrelaterat våld och förtryck. En välfungerande undervisning om sex och samlevnad och relationer är ett viktigt verktyg för det förebyggande arbetet med att förändra stereotypa könsnormer och förebygga destruktiva maskulinitetsnormer hos unga män. Sex- och samlevnadsundervisning innebär att barn och unga får möjlighet att diskutera frågor som rör bl.a. sexualitet, normer, relationer och jämställdhet. Skolan samarbetar med Juventas ungdomsjour och deras material, *Kärlek börjar aldrig med bråk*.

31 Skolverket (2010), hedersrelaterat våld och förtryck, skolans ansvar och möjligheter. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/stodmaterial/2018/hedersrelaterat-vald-och-fortryck---skolans-ansvar-och-mojligheter>

Ideella föreningar med verksamhet för barn och unga ska vägledas av FN:s konvention om barnens rättigheter (1989) och FN:s konvention för personer med funktionshinder. Föreningarna har ansvar att förebygga kränkningar och övergrepp och att kunna hantera, stödja och hjälpa dem som drabbats. En nyckelfaktor med arbetet mot sexuella övergrepp och kränkningar i föreningar är att ge kunskapsstöd till ledare om våldsförebyggande arbete.

Åtgärder:

1. Förskola, grund- och gymnasieskola samt särskola ska genomföra informationskampanjer t.ex. genom affischering och information till vårdnadshavare, elever kring lagstiftning om könsstympning, tvångsäktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck. **Ansvarig:** utbildningsnämnden **Medansvarig:** Kommunalsnämnderna.
2. Det normkritiska arbetet ska kontinuerligt följas upp i samband med likabehandlingsgruppernas uppföljning av skolans/förskolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkning. **Ansvarig:** Utbildningsnämnden **Medansvarig:** Kommunalsnämnderna.
3. Idrottsledare inom föreningslivet för barn och ungdomar erbjuds utbildning inom barns utsatthet, för ökad jämställdhet och förebyggande arbete mot våld och destruktiva könsnormer. **Ansvarig:** Kultur- och fritidsnämnden. **Medansvarig:** Kommunalsnämnderna.

© Unsplash

Bilaga 1: Styrdokument

Internationella, nationella och regionala styrdokument

Agenda 2030

Den här planen kopplar till flera internationella, nationella och regionala styrdokument. Genom Agenda 2030, FN:s Kvinnokonvention och de jämställdhetspolitiska målen har Sverige åtagit sig att göra kvinnors och flickors rättigheter till verklighet. Mål i Agenda 2030 som framförallt kopplar till våld är mål 3 God hälsa och välbefinnande, mål 5 Jämställdhet, mål 10 Minskad ojämlikhet och mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen. Mål 5 handlar om jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. I målet ingår att avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Delmålen 8.7 och 16.2 handlar om att bl.a. vidta omedelbara effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel samt att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. Den här handlingsplanen är ett led i att uppnå mål och delmål i Agenda 2030.

Regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2027

Regeringens tioåriga nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor började gälla den 1 januari 2017. Strategin är en del av regeringens jämställdhetspolitiska skrivelse (2016/17:10).³² Strategin uppmärksammar särskilt två områden, vikten av förebyggande insatser, och mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld. Den omfattar även ett åtgärds-paket mot våld i samkönade relationer, arbete med hedersrelaterat våld, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt åtgärder mot destruktiv maskulinitet.³³ Strategins fyra målsättningar är:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling.

Strategi 2020–2026 för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län

Operation kvinnofrid har arbetat fram en ny strategi och handlingsplan för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län. Strategin anger mål och riktning för det gemensamma arbetet och pekar ut vilka prioriteringar som är viktiga för länet.³⁴ Södertälje kommuns handlingsplan har anpassats till den regionala strategin.

Strategin anger följande delmål.

- Förebygga våld
- Förebygga återfall
- Upptäcka tidigt
- Skydda och stödja
- Effektiv brottsbekämpning
- Trygg rättsprocess
- Systematisk kunskapsutveckling
- Kunskap och forskning

CEMR deklARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET

CEMR är den europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation. CEMR har tagit fram den europeiska deklARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.

Södertälje kommun undertecknade deklARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET den 4 september 2009. Genom att underteckna deklARATIONEN tar kommunen

2009

var året då Södertälje kommun undertecknade deklARATIONEN FÖR JÄMSTÄLLDHET.

32 Skr.2016/17:10 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2016/11/skr.-20161710/> (hämtad: 2019-10-29)

33 SOU:2015:55, Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Tillgänglig: https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2015/06/sou-2015_55/ (hämtad: 2019-11-15).

34 Strategi för att bekämpa och förebygga våld i Stockholms län 2020–2026. Tillgänglig: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-vald-i-stockholms-lan--strategi-2020-2026.html> (hämtad 2020-02-01)

aktivt ställningstagande för att uppnå jämställdhet och för att införa åtgärderna i deklARATIONEN.³⁵ Den här planens mål och delmål kopplar främst till, artikel 21 trygghet och säkerhet, artikel 22 om rätten till kroppslig integritet och frihet från våld, samt artikel 23 människohandel.

Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2014:4

Hösten 2014 publicerade Socialstyrelsen omarbetade föreskrifter och allmänna råd, våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) där flera tidigare allmänna råd förändrats till föreskrifter. I kapitel 3 beskrivs socialnämndens ansvar att fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld och beskriva när och hur målen ska uppnås. Socialnämnden har också ansvar för att fastställa var i verksamheten ansvaret ligger för att utreda, fatta beslut i, och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som utsatts för eller bevittnat våld. Skrivningen kring barn som bevittnat våld har skärpts. Dessa barn ska nu utredas på samma sätt som barn som blivit fysiskt utsatta.

Socialtjänstlagen

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp, vilket framgår av 5 kap. 11 § SoL. Socialtjänstens skyldighet att hjälpa brottsoffer omfattar våldsutsatta kvinnor och män, både i hetero- och hbtq-relationer, samt barn. I 3 kap 3§ socialtjänstlagen framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet samt att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.³⁶

Socialtjänsten har ansvar för att ta ett helhetsgrepp och se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver.³⁷ Regeringen har tydligt angivit vikten av att det i socialtjänstens arbete utvecklas effektiva strukturerade metoder för att arbeta med våldsutövande män i syfte att bekämpa mäns våld mot kvinnor.³⁸

”Socialtjänsten har ansvar för att ta ett helhetsgrepp och se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver”

35 Jämställ.nu Tillgänglig: <https://www.jamstall.nu/politik/cemr-deklarationen/>

36 Socialstyrelsen, (2016). Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Tillgänglig: Socialstyrelsen <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf> (hämtad 2019-10-25).

37 SOU 2006/07:38. Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/socialtjanstens-stod-till-valdsutsatta-kvinnor_GU0338 (hämtad:2019-10-05)

38 Regeringens skrivelse 2007/08:39. Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/contentassets/bc62728a94904029aca939ce937238e2/handlingsplan-for-att-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-vald-i-samkonade-relationer-skr.-20070839> (hämtad 2019-10-05).

Bilaga 2:

Åtgärder

2021–2023

Delmål 1. Kompetens- och kunskapsutveckling

Åtgärder	Ansvarig
All nyanställd personal inom barn och ungdom, försörjningsstöd vuxen missbruk/psykiatri samt Ung fritid och kulturskolans personal ska genomgå grundutbildning våld i nära relation som en del av introduktionen.	Ansvarig: Socialnämnden
All personal inom barn och ungdom, försörjningsstöd och vuxen missbruk/psykiatri som genomfört grundutbildning ska gå Relationsvåldscentrums interna fördjupningsutbildning inom våld i nära relation.	Ansvarig: Socialnämnden
All personal inom socialkontoret ska genomgå Länsstyrelsens webbutbildning "webbkursheder.se" och utbilda kursledare för kursen. Elevhälsans personal ska genomgå Länsstyrelsens webbutbildning "webbkursheder.se"	Ansvarig: Socialnämnden Medansvarig: Utbildningsnämnden
Enhetschefer inom äldreomsorgen och personal på Kultur 365 personal ska kontinuerligt utbildas för att utbilda vidare i APT- grupperna och implementera Socialstyrelsens webbutbildning "våld mot äldre" som en återkommande aktivitet.	Ansvarig: Äldreomsorgsnämnden
Enhetschefer inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning ska kontinuerligt utbildas för att utbilda vidare i APT- grupperna och implementera Socialstyrelsens webbutbildning "våld mot personer med funktionsnedsättning" som en återkommande aktivitet.	Ansvarig: Omsorgsnämnden
Kommunen ska sprida skannings- och riskbedömningsinstrument för att identifiera för våldsutsatthet. Instrumenten (t.ex. FREDA) ska vara välkända och implementerade i verksamheterna.	Ansvarig: Socialnämnden
Kunskapshöjande utbildning om prostitutionen och människohandel för sexuella ändamål (POM) för personal inom socialtjänsten och elevhälsan.	Ansvarig: Socialnämnden Medansvarig: Utbildningsnämnden
Kommunens ska kartlägga förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck.	Ansvarig: Kommunstyrelsen
Hyresvärdar ska ha policys och rutiner för hur de ska agera vid Misstanke om våld.	Ansvarig: Telgebostäder
Ökad kunskap bland hyresvärdar om våld och våldets konsekvenser i boendemiljön genom utbildning via Södertälje kommun.	Ansvarig: Telgebostäder
Politiker ska gå Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) webbaserade introduktionsutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation.	Ansvarig: Kommunstyrelsen

Delmål 2. Stöd och skydd för våldsutsatta, stöd för våldsutövare, tillgänglig information

Åtgärder	Ansvarig
Vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld ska få det stöd och skydd de behöver.	Ansvarig: Socialnämnden
Våldsutövare som söker hjälp för sitt våldsbeteende ska få adekvat och målgruppsanpassat stöd för att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Insatserna behöver på gruppnivå följas upp genom t.ex. utvärdering och/eller brukarundersökningar.	Ansvarig: Socialnämnden
Det ska finnas målgruppsanpassad och tillgänglig information för vuxna personer som är utsatta för våld och barn och unga som lever med våld. Information ska finnas på kommunens hemsida, på sociala medier samt offentliga platser.	Ansvarig: Socialnämnden Medansvarig: Kommunstyrelsen
Arbetet med våldsutsatta personer ska vara kvalitetssäkrat. Arbetet ska ingå i nämndernas ledningssystem för kvalitet.	Ansvarig: Socialnämnden, omsorgsnämnden, äldreomsorgsnämnden
Arbetet med våldsutövare ska vara kvalitetssäkrat. Arbetet ska ingå i nämndernas ledningssystem för kvalitet.	Ansvarig: Socialnämnden

Delmål 3.

Samverkan internt och externt

Åtgärder	Ansvarig
Samverkansgruppen ska fortsätta att vidareutveckla samverkan, för snabbare och effektivare stöd till våldsutsatta.	Ansvarig: Socialnämnden
Relationsvårdscenter ska tillgängliggöra sina tjänster och vidareutveckla sin samverkan med interna och externa aktörer.	Ansvarig: Socialnämnden

Delmål 4.

Våldsförebyggande arbete

Åtgärder	Ansvarig
Förskola, grund- och gymnasieskola samt särskola ska genomföra informationskampanjer t.ex. genom affischering och information till vårdnadshavare, elever kring lagstiftning om könsstymning, tvångs- äktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck.	Ansvarig: Utbildningsnämnden
Det normkritiska arbetet ska kontinuerligt följas upp i samband med lika-behandlingsgruppernas uppföljning av skolans/förskolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkning.	Ansvarig: Utbildningsnämnden
Idrottsledare inom föreningslivet för barn och ungdomar erbjuds utbildning inom barns utsatthet, för ökad jämställdhet och för förebyggande arbete mot våld och destruktiva könsnormer.	Ansvarig: Kultur- och fritidsnämnden

Källförteckning

- Brottsförebyggande rådet. "Kriminalstatistik".
Tillgänglig: <https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>
- Brottsförebyggande rådet, 2010. Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Slutredovisning av ett regeringsuppdrag.
Tillgänglig: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2010-12-21-mans-vald-motkvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-vald-i-samkonade-relationer.html>
- Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), 2017. "Våldsbrott får stora konsekvenser för brottsoffers hälsa och arbetsliv"
Tillgänglig: <https://www.ifau.se/sv/Press/Pressmeddelanden/valdsbrott-far-stora-konsekvenser-foroffrets-halsa-och-arbetsliv/> (hämtad 2020-04-22)
- Jämställdhetsmyndigheten. "Hedersrelaterat våld och förtryck". Publicerad 2019-09-15.
Tillgänglig: <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/hedersrelaterat-vald-och-fortryck>
- Jämställdhetsmyndigheten, 2020. Handbok, Inget att vänta på.
Tillgänglig: <https://www.mucf.se/publikationer/inget-att-vanta-pa>
- Jämställ.nu. CEMR deklARATIONEN för jämställdhet.
Tillgänglig: <https://www.jamstall.nu/politik/cemr-deklarationen/>
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, 2012. Inget att vänta på – våldpreventivt arbete bland barn och unga.
Tillgänglig: <https://www.mucf.se/publikationer/inget-att-vanta-pa>
- Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) "Våldförebyggande arbete i kommuner".
Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner>
- Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). "Våld i nära relationer".
Tillgänglig: <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/>
- Regeringen, 19 augusti, 2019. Pressmeddelande. "Fem myndigheter får i uppdrag att verka för bättre upptäckt av våld."
Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/08/fem-myndigheter-far-i-uppdrag-att-verka-for-okad-upptackt-av-vald/>
- Regeringens skrivelse 2007/08:39. Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.
Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/contentassets/bc62728a94904029aca939ce937238e2/handlingsplan-for-att-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samtvald-i-samkonade-relationer-skr.-20070839>

- Samverkan mot våld. Barn som upplever våld.
Tillgänglig: <http://www.valdmotnara.se/dusomjobbarmedfragan/omvaldinararelationer/valdinararelationer/barnsomupplevervald>. (hämtad 2019-10-25)
- Skolverket (2010), hedersrelaterat våld och förtryck, skolans ansvar och möjligheter.
Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/stodmaterial/2018/hedersrelaterat-vald-och-fortryck---skolans-ansvar-och-mojligheter>
- SOSFS: 2014:4. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer.
Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20144-om-vald-i-nara-relationer/>
- Socialstyrelsen, (2016).Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer.
Tillgänglig: Socialstyrelsen <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf> (hämtad 2019-10-25)
- SOU 2006/07:38. Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor.
Tillgänglig: [https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2007/01/prop.-20060738/\(hämtad:2019-10-05\)](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2007/01/prop.-20060738/(hämtad:2019-10-05))
- SOU:2014:71,Delbetänkande av utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor ett jämställt samhälle fritt från våld – utvärdering av regeringens satsningar 2010-2014.
Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentligautredningar/2014/10/sou-201471/>
- SOU:2016/17:10. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.
Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/11/nationell-strategi-foratt-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/> (hämtad 2019-08-20)
- Strategi för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län. STRATEGI 2020-2026.
Tillgänglig: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-vald-i-stockholms-lan---strategi-2020-2026.html>

Södertälje kommun

Besök: Stadshuset, Nyköpingsvägen 26, Södertälje

Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)

E-post: kontaktcenter@sodertalje.se

www.sodertalje.se